

622.104

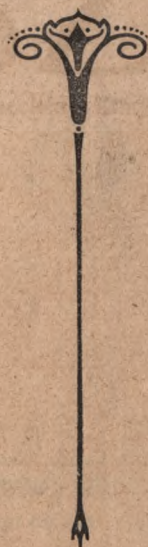

622.104

A MAGYAR-ROMÁN BÉKESZERZŐDÉS MAGYARÁZATA.

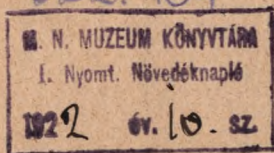
AZ ÚJ ÁLLAMPOLGÁRSÁG,
A MAGYAR ÉS SZÉKELY
KISEBBSÉG VÉDELME A
:: BÉKESZERZŐDÉSSEN. ::

KIADJA A „BOCSKAY-SZÖVETSÉG” TÁMOGA-
TÁSÁVAL A NÉPIES IRODALMI TÁRSASÁG.
BUDAPEST, 1921.

622. 104

I.

Erdélyiek, hazánkfiak, testvéreink!

Az ugynevezett trianoni békeszerződés, melyet a nemzetközi kényszerhelyzet diktált reánk, új polgári jogállapotba, új kötelességek, új törvények alá helyezett országostul bennünket, régi magyar politikai nemzetet. Csonka-Magyarország lettünk, akik a magunk egészében ezer éven át ezen a földön alkotmányt, jogegyenlőséget, hitbeli ideálokat és polgári jólétet teremtettünk a magunk, testvérnépeink és az európai közösségnek számára. Jutalmul az európai civilizációnak tett eme szolgálatainkért, kárpótlásul vitézül elhunyt és le nem győzött fiainkért, kik a népek szabadságáért küzdöttek, ime most négyfelé darabolt bennünket a trianoni békeszerződés. A népek önrendelkezési joga ellenére 3 millió magyar testvérünket szakította el tőlünk a kegyetlen béke és minket beszorított egy olyan szűk területbe, amelyen nemzetileg sem megélni, sem meghalni nem lehet. Kilencvenkétezer négyszögkilométer területen csak hétmillió magyart hagyott meg Nagy-Magyarországból. Ki sem hallgattak bennünket, kik nem voltunk bűnösök a háboruban, csak egyszerűen elítéltek, mint a tragikus hősök legszerencsétlenebbikét. Fékezhetlen bosszuvágy és a diplomáciai önéletbiztosítás keze dolgozott itt, mert szorongatott ellenségeink csak a mi népünk odaigérésével nyerhették meg szövetséges társait, azokat, akik a mi kulturkincseinkre és apáink földjére áhítoztak. És utoljára kereszt-ut elé állítottak bennünket, kálvária utra a megfeszítés, de egyszersmind a feltámadás útjára is. Választani kellett kettő között: vagy a teljes megsemmisítés között, vagy a lassanként való talpra állás politikája között. Hogy egyelőre talpra álljon, hogy a független Kis-Magyarország nemzetközi létjogát biztosíthassa, a kisiny magyar nemzetgyűlés (63 vármegyéből 16 vármegye képviselői) az utóbbi utat választották. Szavazás nélkül, könnyező szemmel, az elszakítottak elárulása nélkül, kizárólag a maga nevében elfogadta, becikkelyezte az igazságtalan és kegyetlen trianoni békét, mely a XX-ik századnak a leg-

nagyobb szégyene és erőszakossága. Ebben áll a mi nagy szerencsétlenségünk. Itt van a mi tragikumunk, amelynek mi magyarok vagyunk nemesak elesett hőse, de elsírató nézője és vérző áldozata is. Csupán az ő-kor legnagyobb szabásu szoborműve, Laokoon, Laokoonnak kintja és reszketeg szótlan ajka, kit fiaival együtt halálra szorongat az alattomos kaján kigyó, csupán a rettentő fájdalom e művészi megtestesítése hasonlítható össze és fogható ahhoz a mély fájdalomhoz, amelylyel a szerető anya, Magyarország, most elvesztett és agyonsanyargatott fiait és leányait siratja. De azért le nem mondunk, kétségbe nem esünk. Sőt ellenkezően, hiszünk a feltámadásban.

Az anyaország előtt, mint minden jó szülő szemében, egyaránt kedves minden gyermeke. De mégis legkedvesebbek előttte azok a gyermekei, akik legtávolabb vannak tőle, akik a legtöbbet szenvedtek és akik hazafi hűségükkel az anyaország védelmezésében soha le nem tették a fegyvert a kezükből. Ezek a székelyek és erdélyi magyarok.

Erdély! Van-e, aki ne vonzódna hazánk e gyönyörű részéhez és kicsoda az, aki ne szeretné az ősi vallásszabadság, a volt erdélyi fejedelemség s a történeti népek e szép országát? A trianoni béke ezt a drága kincsünket is elrabolta az anyaországtól. Több mint hat millió honfitársunk, több mint százhuszonkilencezer négyzetkilométer földünk, több mint a régi Erdély kerül most idegen igába, jut román uralom alá a maga kulturfelsőbbségével és kényszerítettik új jogok és kötelezettségek bilincsébe. Ezekre a jogokra és kötelezettségekre vonatkozólag Erdélyi Testvéreink olvassátok el és hallgassátok meg az alábbi igazságokat!

II.

A román törekvések és az erdélyi magyarság védekezése.

Az összes román kormányzó szervezeteknek és politikai pártoknak eddig tett intézkedéseiből, magatartásából és nyilatkozataiból egész határozottsággal meg lehet állapítani, hogy szándékuk a birtokukba jutott egész magyar területet teljesen elrománosítani, vagy legalább benne a magyar elemet annyira meggyöngíteni, hogy egy-két évtized múlva teljesen lehetetlen legyen ezen a területen a románságnak minden tekintetben való felsőbbségét kétségbe vonni.

E cél érdekében a következő módokat és eszközöket használják:

a) az erdélyi magyar értelmiségnek vezető rétegét alkotó tisztviselőket hivatalaikból kiűldözve, rákényszerítik, hogy tömegesen kivándoroljanak Csonka-Magyarországba és így módon a megmaradó magyar nép vezető értelmiségének nagyobb és mozgékonyabb rétegétől megfosztassék.

b) a földbirtokreform segítségével a magyar nagy- és középbirtokosságot tönkre teszik és szintén kivándorlásra kényszerítik, hogy a megmaradó magyar népet vezető értelmiségének másik rétegétől is megfosszák. Az életbeléptetett földbirtokreform elsősorban a magyar nagy- és középbirtokosság ellen irányul; de vannak olyan intézkedései, amelyeknek segítségével a magyar kisgazda osztály is kiforgatható földjéből, ha a birtoktalan román parasztot másként nem lehet földhöz juttatni.

c) Az erdélyi magyarság teljes legyöngítésére ez a két eszköz nem elégséges, mert alkármilyen szigorú módszerrel is vennék alkalmazásba, érintetlenül hagyná a városokat, amelyeknek lakossága majdnem kizárólagosan magyar és amely városok ennek következtében igazán erős bástyás várai is a román uralom alá jutott területen a magyarságnak. A városi magyar kereskedő és iparos polgárság meggyöngítésére

kitalálták az erdélyi közigazdaság ugynevezett nacionális állását, amely annyit jelent, hogy csak olyan magyar gazdasági vállalatok, bankok, hitelintézetek, részvénytársaságok, kereskedelmi vállalatok, gyárak stb. számíthatnak arra, hogy habár szűkebb térre szorítva is, de a sikerre való kilátás némi reményével működhessenek, amelyeknek igazgatóságaiban helyet és tőkéjében a román értelmiség tagjai is részt kapva, idővel abban vezető szerephez juthatnak.

d) Hogy a teljes elrománosításra szánt magyar városokban a fölös számban betelepítendő román tisztviselők, szedett-vedett állítólagos román kereskedők, iparosok, ipari munkások stb. kényelmes lakásokat, előnyös helyzetű üzlethelyiségeket kapjanak, egész garmadáját találták ki a beszállásolási, kilakoltatási és végül mindezeknek betelepítésére az általuk visszahonosításnak (repatriálás) nevezett szabályrendeleteknek, amely utóbbi lényegében nem egyéb, mint a legdurvább és legigazságtalanabb száműzetési (expatriálási) kényszerrendszabály.

e) Hogy ne csak az érettkorú magyarság Erdélyben való maradását tegyék nehezzé, sőt bizonyos nagy számú esetben lehetetlenné, hanem az ifju nemzedékét, a magyar jövő e reménységeit is, elrománosították az összes magasabb foku iskolákat és így számára lehetetlenné tették, hogy odahaza felsőbb foku tanulmányait folytathassa, s ezzel rákényszerítették, hogy szülőföldjét elhagyva, Csonka-Magyarország főiskoláira jöjjön ki. Kiutazási engedélyt csak az esetben adtak, ha az illető ifju kötelező, azaz önkéntes száműzetési nyilatkozatot tett arra vonatkozóan, hogy soha többé szülőföldjére vissza nem tér.

f) Egyetlen állam sem szokta megengedni, hogy a besorozott ifju honpolgár katonakötelezettségének teljesítése előtt önkényt, minden különösebb nehézségek támasztása nélkül egy nyilatkozattal állampolgárságáról lemondhasson. A román hatóságok ettől az általános szabálytól eltérve, készségesen megengedték, hogy a román hadseregbe besorozott magyar ifju azzal a kötelezettséggel, hogy örökre elhagyja a román állam területét, román állampolgárságáról lemondhasson, mert a román hadseregbe besorozott magyar ifju a román államra nézve nem egy csöppje az erőforrásnak, hanem ellenkezően, tényezője a gyöngeségnek. A szülőföldjéről örökre eltávozó magyar ifju ellenben távollétével előmozdítja e földön a román elem megerősödését, ha más egyébbel nem is, de azzal, hogy segít számbelileg meggyöngíteni a magyarságot és egy helyet átenged a terjeszkedő román elemnek.

Miután az erdélyi magyarságnak alkalma volt és van

napról-napra látni a románok által orozva megszállott és elfoglalt területen a román kormányzat és közigazgatás hihetetlen anarchiáját, a román katonaságnak nagyfoku fegyelmetlenségét, a hatóságok tekintélyének teljes hiányát, a megdöbbenő és előtte eddig ismeretlen balkán-közéleti korrupciót, az egymást követő sztrájkokat, magának a román parasztságnak is általános elégedetlenségét, a román imperium megdőlését csak rövid idő kérdésének tartotta és tartja ma is. Nagy elszigeteltsége következtében, nem ismervén a nemzetközi politika viszonyait s Magyarországnak külpolitikai helyzetét, abban a hitben ringatódzott, hogy a nemzeti hadseregnek csak támadnia kell és pár hónap alatt vége lesz Nagyromániának. E körülmények összehatása következtében, nem ismervén fel a veszedelmességét a román hatóságok előbb felsorolt intézkedéseinek, Erdély magyarságának egy része talán nem szegült azokkal szembe azzal az elég erős passzív ellenállással, amelyet bizonyára megtett volna, ha az intézkedéseknek veszedelmes célzataival teljesen tisztában van. Ennek következtében állott elő az erdélyi magyarság nemzeti szempontból legértékesebb elemének olyan nagymértékű kivándorlása Osonka-Magyarországba, amely ha rajta idejekorán nem segíthetünk, egyrészt meg fogja gyöngíteni az erdélyi magyarság ellenálló erejét, másrészt pedig akarata ellenére is hozzá fog járulni a román elemnek Erdélyben való tulsulyra jutásához és Nagyrománia ezidőszerint még ingatag épületének végleges megszilárdításához.

A hazát nem a hegyek, a völgyek, a folyók és a mezők alkotják, hanem a nemzet tagjai, akik benne laknak. Erdély csak akkor veszhet el a magyar hazára és a magyar nemzetre nézve, ha annyira megfogyatkozik és meggyengül benne a magyarság, amennyire azt a románok a maguk terveinek érdekében kívánatosnak és szükségesnek gondolják. Ezért nem tarthatja senki sem kívánatosnak, vagy megengedhetőnek sem, hogy Erdélyből a magyarság kivándoroljon, sőt hazafiass kötelességérzésből egyenesen rajta kell lennünk, hogy mindazok, akiket a mostoha viszonyok arra kényszerítettek, hogy ideiglenesen eltávozzanak onnan, amihelyt csak tehetik azonnal visszatérjenek oda.

Ne higyük, hogy Erdély Magyarországra nézve elveszett azzal, hogy a trianoni békeszerződés erőszaka következtében román uralom alá jutott. Erdély mindaddig Magyarország marad, akárkinek a kezében is legyen az erőszak és igazságtalanság által megszerzett politikai főhatalom, amíg

benne a magyarság' számbeli ereje, kulturai és gazdasági fölénye megmarad.

Erdély csak akkor nem lesz többé a mienk, ha a román hatalomnak sikerül azt a magyarságtól közigazgatási, kulturai és gazdasági eszközökkel meghódítani.

Hogy a román állami hatalomnak és társadalomnak ez a szándéka nemcsak meg van, hanem tervszerűséggel hozzá is fogott e hódító hadjáratához, arra fennebb részletekbe nőn rámutattunk. Az erdélyi magyarságnak ezt a harcot, amelyet román részről ugyan az erőszak nagyban támogat, de amely mégis békés fegyverekkel fog tovább folyni, nemcsak el kell fogadnia, hanem önfentartása érdekében minden erkölcsi és szellemi erejével meg is kell vívnia. Ugy vagyunk informálva, hogy akik otthon maradtak, erre a békés és törvényes eszközökkel megvivandó harcra derekasan szervezkednek. Ebben a harcban részt kell venni azoknak is, akik onnan eljöttek. Testvéreiket élet-halál harcukban nem szabad magukra hagyniok.

E harcban való derekas részvételnek rájuk nézve két módja és lehetősége van. Az első mód és lehetőség az, hogy aki teheti, menjen vissza Erdélybe és ott vegyen részt testvérei nehéz, de végtelenül nemes küzdelmében. A harcos e szerepe a jelenlegi körülmények között rájuk nézve bizonyára nehezebb és talán kockázatosabb is lesz, mint otthon maradt testvéreiké, de nem lesz sem reménytelen, sem pedig hiábavaló. Bármily kevés védelmet és jogot biztosítanak is az idegen uralom alá jutott magyar kisebbségnek a trianoni békeszerződés idevonatkozó határozmányai, de mégis lehetővé teszi, hogy nemzetiségüket, nyelvüket, vallásukat, erkölcsi, szellemi és anyagi kulturájukat fentarthassák, sőt nehéz és minden erejüket megfeszítő munkával még tovább is fejleszthessék. Ez a békeszerződés kegyetlen és rossz, de mégis tartalmaz annyi jót, hogy a nemzeti kisebbségek védelmét nem tekintí többé az egyes államok kizárólagos belügyének, hanem a nemzetközi jog védelme alá helyezi.

Aki nem mehet vissza többé, ne feledkezzék el otthon maradt magyar testvéréről, akik nemzeti fenmaradásukért küzdenek a román uralom alatt, hanem vegyen részt Oszka-Magyarország jobbjaianak és nemesebben gondolkozóinak azon küzdelmes munkájában, amely célul tűzte ki idegen uralom alá jutott testvéreink törvényes és békés eszközökkel folytatott küzdelmének támogatását. Annak a küzdelemnek támogatását, amelynek célja a magyar faj integritásának fentartása és megvédelmzése a területi integritás elvesztésének ellenére is. Ne feledjük, hogy a trianoni béke a magyar hazá-

nak csak területi integritását bontotta meg, de nem egyszerűen a magyarság faji és nemzeti integritását. Ez utóbbit csak önmagunk csonkíthatjuk meg politikai tévedéseinkkel és erkölcsi hibáinkkal.

E tévedések egyike azt gondolni, hogy csak az eszelepszik igazán hazafiásan, aki nem vetve magát alá a román uralom súlyos rabigájának, elhagyja ősi szülőföldjét abban a feltevésben, hogy rövid idő múlva a nemzetközi politikának valamely váratlan fordulata következtében Csonka-Magyarország győzelmes haderejét követve, visszatérhet a felszabadított Erdélybe. Inkább száműzetést és a keserű hontalanságot választani, mint ősei földjén az idegen zsarnokság jármát viselni, bizonyára tiszteletreméltó elhatározás, de talán még tiszteletreméltóbb az az állandó mártiromság, amelyet magára vállalt az, aki honmaradt, vagy az elhagyott ősi földre visszatér, hogy felvegye azt a harcot a betolakodott ellenséggel, amelyet törvényes és békés eszközökkel az új állam alkotmányának és törvényes rendszerének keretében módja és alkalma lesz saját nemzeti fennmaradásáért derekasan megvívni.

A trianoni békét a magyar nemzetgyűlés ratifikálta. Valószínűen nem nagyon rövid idő múlva a szövetséges (angol, francia és olasz) nagyhatalmak parlamentjei is ratifikálni fogják. Ez esetben Csonka-Magyarország kormányának módja és alkalma lesz a román kormány diplomáciai küldötteivel olyan tanácskozásokat folytatni, amelyeknek eredménye az lesz, hogy az erdélyi magyarságnak a békeszerződésekben biztosított jogait az a román kormány is tiszteletben fogja tartani, amely mint egyik szerződő fél e szerződésekben arra magát kötelezte is.

Ha a román kormány a békeszerződésben és a magyar állammal kötendő megegyezésben foglalt kötelezettségeit az erdélyi magyarsággal szemben nem tartaná meg, módjában lesz a magyar kormánynak sikeres diplomáciai lépéseket tenni úgy a szövetséges nagyhatalmaknál, mint a Népek-Szövetségénél arra vonatkozóan, hogy a román kormány önkényt és kényszerítést nélkül elvállalt kötelezettségét magyar nemzetiségű állampolgáraival szemben teljesítse. Ettől eltekintve az idegen hatalom alá jutott testvéreinek sorsát szíven viselő és szenvedéseit fájdalmasan érző szabad Magyarország közvéleményének is módjában fog állani a művelt világ közvéleményének figyelmét felhívni az esetleges szerződésszegésre, az igazságtalan elnyomásra és üldözésre.

* Az emberi lélek egyik legszebb és legnemesebb vonása, hogy részvéte és rokonérzése mindig a szenvedő és az elnyo-

mott javára nyilatkozik meg az elnyomóval és igazságtalan szenvedések okozójával szemben. Ez a részvét, ez a rokonérzés már is az idegen uralom alá jutott magyarság mellé kezd csoportosulni, szemben az elnyomókkal és abban az arányban erősödik, a mentől jobban megismeri ennek a magyarságnak napról-napra fokozódó szenvedését. Igaz ugyan, hogy az idegen uralom alá jutott magyarságnak e szenvedései egy megpróbáltatások által kinzott élet brutális valóságai és a szenvedővel szemben tanusított emberi rokonérzés csak eszmei dolog, de nem szabad felednünk, hogy az emberiség történetében az eszmének sokkal jelentősebb szerepe és hatása van, mint az élet legkézzelfoghatóbb valóságának.

Az Erdélyben visszamaradt, vagy oda visszatérő magyarság nem fogja magára hagyatva megvívni, igaz ugyan sulyos és kinos, de valójában lélekemelő és nemes harcát, mert nemcsak mi testvérei, a Csonka-Magyarország fiai leszünk neki segítő társai, hanem joggal és az igazsággal együtt a művelt világ rokonérzése és részvéte is. Az erdélyi magyarságnak az egész magyar faj fennmaradásáért és a magyar nemzet történeti jövődjéért vállalkoznia kell e küzdelem megvívására. Ha igazság az, hogy ezeréves történetünk folyamán valóban Erdély mentette meg Magyarországot, úgy sokszorosan igazság fog lenni a jövőben, hogy az erdélyi magyarság fogja megmenteni az egész magyar fajt, ha a most felkinálkozó harc elől nem fog kitérni, hanem rajta lesz, hogy azt lelke minden erejével, igazságában és jövődjében rendületlenül bizva megvívja.

Hogy ez a küzdelem mely irányban, hogyan és mily eszközökkel induljon meg, arra vonatkozóan tartalmaznak az alábbi sorok egynéhány meggyőződésünk szerint hasznavehető utbaigazítást, mikor a trianoni békeszerződésnek az állampolgárság megszerzésére és elvesztésére, továbbá a nemzeti kisebbségek jogaira vonatkozó határozmányát ismertetik.

III.

A békeszerződésnek az állampolgárság megszerzése és elvesztésére vonatkozó rendelkezései.

A békeszerződés a magyar állampolgárok jogait rendezni kívánja, tekintettel a beállott államterület változásokra. E tekintetben két szerződés van. Egyik a szövetséges és társult hatalmak, az ugynevezett antant és Magyarország között Trianonban kötött békeszerződés, a másik Románia és az antant között Párisban 1919 december 9-én kötött külön békeszerződés.

Az első, mi általunk elfogadott, ugynevezett trianoni béke, tulajdonképen csak minket kötelez az antanttal szemben. A párisi külön béke az, amely Romániát kötelezi velünk Magyarországgal szemben és a tőlünk elszakadott magyarok jogai javára. A két békeszerződés lényegében teljesen egy mindazonáltal a trianoni béke szakaszai mellett közöljük a párisi béke szakaszait is.

A trianoni béke VII. fejezete, 61—66. §-a, párisi béke 3—6. §-ai rendezik az állampolgárság szervezését. E szakaszok és magyarázatuk a következő:

A trianoni béke 61. §-a.

„Mindazon személyek, akik oly területen bírnak illetőséggel („pertinenza“), amely korábban az egykori osztrák-magyar monarchia területéhez tartozott, teljes joggal és a magyar állampolgárság kizárásával, annak az államnak az állampolgárságát szerzik meg, mely a kérdéses területen a felségjogot (souveraineté) gyakorolja.“

E szakasz értelme a következőkben fejezhető ki:

A békeszerződés kiindulási pontja az, hogy nem akarja megbolygatni azoknak a polgároknak hovatartozandóságát, akik már bizonyos szabályok szerint megszerzett illetőségük-

nél fogva tanubizonyságát adták annak, hogy állandóan letelepedtek. Ha változott is az állam főhatalma, amennyiben a polgárok nem akarják elutasítani maguktól az új állampolgárságot minden külön nyilatkozat nélkül azon ténynél fogva, hogy már megszerzett illetőséggel bírnak, az új állam polgáraivá válnak.

Igy pl. aki Bánffy-Hunyadon, vagy Csikszentdomokoson már megszerezte az illetőséget a régebbi szabályok szerint, akarata és szándéka ellenére meg nem fosztható az új állampolgárságától. Tehát az a polgár, aki volt magyar területen román állampolgárság alatt akar élni — ezt megteheti minden további nyilatkozat nélkül. Tehát a békeszerződés szerint elveszíti magyar állampolgárságát és megszerzi a román állampolgárságot.

A népnek óriási többsége az, amely ezen szabályok szerint szerzi meg az új állampolgárságot. Természetes, hogy ezen szabály alkalmazásánál az a legfontosabb kérdés, hogy mi is az a megszerzett községi illetőség.

Erre nézve a magyar községi törvény (1886: XXII. t.-c. 3., 20. §.) az irányadó.

Meg lehetett szerezni a községi illetőséget a község kötelékébe való felvétellel, vagy allgatólagosan az által, hogy valaki a községben legalább négy évig folytonosan lakik és a községi terhekhez hozzájárul. Természetes, hogy azok, akik a községben születtek, ott laknak, ott a közterhet viselik, minden felvétel nélkül a községi illetőséget megszerezték, illetve azok illetősége csak akkor vitatható el, ha más községi illetőséget szereztek meg.

Nyilvánvaló, hogy az ugynevezett birtokos községi lakosokra nézve az illetőség vita alá is alig jöhet. Kétségek csak a hivatalnokokra, munkásokra, cselédekre merülhetnek fel, akik a társadalomnak mozgékonyabb rétegei. De ezekre nézve is könnyen megállapítható az illetőség az által, hogy a négy évi helyben lakás és közteher viselés kinyomoztatik, illetve megállapíttatik. A négy évi ottlakás mellett nem szükséges, hogy az illető a közterhekhez folytonosan és pontosan hozzájáruljon, elég ha általában hozzájárult. A közteherviselésnél nemcsak az adók pl. föld-, hadiadó jönnek tekintetbe, de pl. tisztviselők, iparosok, kereskedősegedek, cselédek stb. pótdadói akkor is, ha azt a gazda vagy főnök fizette ki. Elég a fogyasztási adók útján viselt közteher az adózás megállapításánál. A magyar törvények és közigazgatási bíróság következetesen megkönnyítették az illetőség megállapítását és kiterjesztő magyarázattal éltek. Ezt világosan ki lehet mutatni.

62. §.

„A 61. §. sérelme nélkül, azok a személyek, akik az állampolgárságot 1910 január 1-e után kapták meg valamely, a jelen szerződés értelmében a Szerb-horvát-szlovén vagy a Cseh-szlovák állam részére átengedett területen, csak azzal a feltétellel fogják elnyerni a Szerb-horvát-szlovén vagy a Cseh-szlovák állampolgárságot, ha a Szerb-horvát-szlovén, illetőleg Cseh-szlovák államtól erre engedélyt nyernek.

Ha az előbbi bekezdésben célzott engedélyadás (felhatalmazás) nem kéretett vagy megtagadtatott, az érdekeik minden további nélkül azon állam polgárságát szerzik meg, amelyben azelőtt illetőséggel bírtak.“

Ezen szakasz a Cseh-szlovák és jugoszláv államokra tartalmaz bizonyos korlátozást a román megszállás alatti területeket nem érdekli.

63. §.

„18 éven felüli személyek, akik magyar állampolgárságukat elvesztik és a 61. §. értelmében jog szerint új állampolgárságot szereznek; jogosultak arra, hogy a jelen szerződés hatálybalépésétől számított egy évi időtartamon belül azon államhoz való hozzátartozásukért folyamodjanak (opter), amelyben honossággal bírtak, mielőtt illetőségüket az átengedett területen megszerezték.

A férj optiója maga után vonja a feleségét és a szülőké a 19 éven aluli gyermekeket.

Azok a személyek, akik az optio fentemlített jogát gyakorolták, az optiót követő 12 hónapon belül abba az államba tartoznak áttenni lakóhelyüket, amelyhez tartozni akarnak.

Jogukban áll azonban megtartani ingatlanaikat a másik állam területén, amelyben optiójukat megelőzőleg laktak.

Magukkal vihetik bármi néven nevezendő ingó vagyontuk. Emiatt sem kilépési, sem belépési díjakkal vagy illetékekkel nem terhelhetők.“

A 63. szakasz fontos és kiemelendő rendelkezései a következők:

Azok a polgárok, akik annak dacára, hogy a békeszerződés 61. §-a szerint minden külön nyilatkozat nélkül megszerezhetik az új állampolgárságot, mégis ott akarják hagyni az új államot, megtehetik ezt az által, hogy optálnak, azaz választhatnak az új és régi hazájuk állampolgársága között. Te'át mindenki, aki a román

megszállás alatt lévő bármely községben illetőséggel bir, választhatja a magyar állampolgárságot. Erre nevezve a békeszerződés egy esztendei haladékot ad, mely esztendő a békeszerződés hatályba lépésével kezdődik, tehát a ratifikálással. Ez az optálási jog megilleti mindazokat, akik különben román állampolgárokká válnának, ha nem nyilatkoznának. Az optálás mindenesetre megfelelő formában kell hogy megtörténjék. Tehát az illető világosan ki kell, hogy jelentse, hogy nem kíván élni a békeszerződés azon kedvezményével, hogy román állampolgár marad, hanem magyar állampolgár akar lenni.

Ezt a kijelentést megteheti egy éven belül bármikor.

A feleség és a 18 éven aluli gyermekek optálása nincs megengedve, a férj, illetve apa optálása után igazodik az ők új állampolgársága is.

Fontos rendelkezése a békeszerződés 63. §-ának az, hogy aki már magyar állampolgárság mellett nyilatkozott, e nyilatkozat tételétől számított újabb egy éven belül lakóhelyét át kell helyezze a választott új hazába. Az ilyen kitelepülők elhozhatják összes ingóságaikat (butoraikat, ruháikat) és a határon semmi illetéket vagy díjat nem fizetnek, különösen nem vámot. A vámmentességet is feltétlenül biztosítja a békeszerződés.

Ami az ingatlant illeti (ház, birtok és felszerelés) azt a szerződés szerint nemcsak megtarthatja a kitelepülő magyar állampolgár, de azt, — mint külföldinek vagyonát, — kivételes nemzetközi szabályok is megvédik.

64. §.

Azok a személyek, akik a volt Osztrák-magyarmonarchiához tartozó valamely területen birnak illetőséggel és ott a lakosság többségétől fajra vagy nyelvre nézve különböznek, jelen szerződés hatálybalépésétől számított 6 hónapi időtartamon belül Ausztriáért, Magyarországért, Olaszországért, Lengyelországért, Romániáért, a Szerb-horvát-szlóven államért, vagy a Cseh-szlóvak államért optálhatnak, aszerint, amint a lakosság többsége ott oly személyekből áll, akik ugyan azt a nyelvet beszélik és ugyanahhoz a fajhoz tartoznak, mint ők. A 63. §-nak az optációs jog gyakorlására vonatkozó rendelkezései a jelen §-ban elismert jog gyakorlására is alkalmazást nyernek.

Ez a szakasz a Román-magyar állampolgárság szempontjából nem jelent semmit. Ezen cikkely szerint azok, akik

nek az illetősége az osztrák-magyar monarchia részét alkotó valamely területen van és akik az állami lakosság többségétől fajra vagy nyelvre különböznek, hat hónap alatt a felsorolt új államok polgárságát vehetik fel. Ez a nemzetiségi alapon való optálás. A magyarokra nézve azért nem fontos, mert az előbbi 61. és 63. §. szerint ép így járhatnak el hosszabb biztosított határidő alatt.

65. §.

„A magas szerződő felek kötelezik magukat arra, hogy semmi akadályt nem gördítenek a jelen szerződésben vagy a szövetséges és társult hatalmak és Németország, Ausztria, vagy Oroszország között, vagy maguk a nevezett szövetséges és társult hatalmak között kötött szerződésekben megállapított azon optációs jog gyakorlása elé, amely az érdekeleknek minden más, számukra elérhető állampolgárság megszerzését megengedi.“

Ez a szakasz biztosítja az optio jog zavartalan gyakorlását.

66. §.

„A férjes asszonyok férjük, a 18 éven aluli gyermekek szüleik helyzetét (condition) követik mindenben, ami a jelen szakasz alkalmazását illeti.“

A fentebbi 63. §. rendelkezéseinek ismételése a család egységes elbírálása érdekében.

A fentebbi trianoni béke szakaszairól egybehangzóan rendelkezik a párisi béke 3—6. §-ában a következőkben:

3. cikk. „Az alább említett szerződések feltétele alatt Románia minden formalitás nélkül teljes jogu román állampolgárul ismer el minden személyt, aki a jelen szerződés hatályba lépésének idejében Románia részét alkotó összes területen lakik, beleértve az Ausztriával és Magyarországgal kötött szerződések által neki juttatott, vagy később juttatandó területeket, kivéve ha az illető ez időpontban nem támaszkodhatik más illetőségre, mint az osztrák és magyar nemzetére.

Mindazonáltal a 18 évnél idősebb osztrák és magyar illetőségűeknek joguk lesz, hogy a mondott szerződések által előrelátott feltételek mellett bármely más nemzetre optálhassanak, amely előttük nyitva áll. A férj választása kiterjed nejeire s a szülőké a 18 éven aluli gyermekeire.

Azok a személyek, akik a választás fenti jogát gyakorolták, a választást követő 12 hónapon belül abba az államba tartoznak áttenni lakóhelyüket, amelyhez tartozni akartak.

Jogukban áll megtartani ingatlanaikat a másik állami területén, melyben választásukat megelőzőleg laktak. Magukkal vihetik bármi néven nevezendő ingó vagyonukat. Emiatt sem kilépési, sem belépési díjakkal vagy illetékekkel nem terhelhetik.

4. cikk. Románia teljes jogu román állampolgároknak ismeri el minden formalitás nélkül azokat az osztrák-magyar származású személyeket, akik az Ausztriával és Magyarországgal kötött békeszerződések alapján Romániának átengedett vagy utólag átengedendő területeken születtek oly szülőktől, akik ott laktak még az esetben is, ha a jelen szerződés érvénybeléptekor a fenti személyek nem is tartózkodtak ott. Mindazonáltal az e szerződés életbeléptét követő két esztendő alatt e személyeknek joguk van a tartózkodási helyükön illetékes hatóságok előtt kijelenteni, hogy lemondana a román állampolgárságról és e pillanattól kezdve megszűnnek román honosságaiknak tekintetni. Ebben a tekintetben a férj nyilatkozata magával vonja a feleségét, a szülő a 18 éven alóli gyermekeket.

5. cikk. Románia kötelezi magát, hogy semmi akadályt nem gördít a választás (optio) jogának gyakorlása elé, amely a szövethozott és társult hatalmak által Ausztriával és Magyarországgal megkötött vagy megkötendő szerződésekben előrelátott; megengedvén az érdekelteknek, válasszanak: el akarják-e fogadni vagy nem a román állampolgárságot.

6. cikk. A teljes jogu román állampolgárság elnyeretik pusztán a román területen való születés ténye által, bármely személy részéről, akinek nincs módja más állampolgárság közt választani.

Tehát a párisi román különbéke ép úgy elismeri a román állampolgárságnak külön nyilatkozat nélküli megszerzését, az optálás jogát, a férj, illetve apa állampolgárságának követését, a kiköltözési kényszert optálás esetén, az ingó és ingatlanra vonatkozó kikötéseket, mint a trianoni béke. Románia kifejezetten elismeri a születés útján szerzett illetékességet, ami némiképen kiegészítése a trianoni békeszerződés 61. §-ának. Kötelezi magát Románia, hogy az optálás elé akadályt nem gördít.

Ezen békeszerződési szakaszok ismertetéséből nyilvánvaló, hogy azokban feltétlenül biztosítva van annak a lehetősége, hogy az állampolgárok akár az új állam, akár a régi állam polgárságát vehessék fel, illetve gyakorolják. A szerződés megszegése a népszövetség bírósága vagy bizottságai előtt panaszolható és pedig úgy a múltban szenvedett minden sérelem, mint a jövőt illetően annak minden megszegése.

IV.

A magyarság és székelység külön védelme a békeszerződésben.

A trianoni béke nem gondoskodik külön az elszakított területeken élő magyarságról, ellenben Magyarországot kötelezi arra, hogy a megmaradott Csonka-Magyarország területén élő idegen nemzetiségeket a magyarsággal szemben mindenben egyenlő elbánásban részesítse.

Mindazonáltal Romániát az ántánt egy külön szerződésben kötelezte a magyarság jogainak védelmére.

Egy hónappal a magyar békeszerződés átadása előtt, 1919 december 9-én, „a szövetkezett és társult hatalmak: az Egyesült Államok, Franciaország, Anglia, Itália és Japán egyfelől és Románia másfelől” — Párisban egy külön szerződést, vagy különleges konvenciót kötöttek, mely egy bevezető és zárórészből és összesen 17 pontból áll. Az első 12 pont nem egyéb, mint a magyar békeszerződésnek a nemzeti kisebbségekre és állampolgárságra vonatkozó intézkedései Romániára alkalmazva. A további 5 pont Romániának a Népek Szövetségével és a szövetséges és társult hatalmakkal való külön gazdasági, kereskedelmi, hajózási, közlekedési stb. kötelezettségeivel foglalkozik. Ez a szerződés köti Romániát és a szerződési pontok teljesítését a népszövetség védelme alá helyezi.

Alább közöljük a Szerződés 8—12. pontját, amely pontok a nemzeti, faji, vallási kisebbségek jogait írják körül.

8. cikk. Minden román állampolgár egyenlő lesz a törvény előtt és ugyanazon polgári és politikai jogokat fogja élvezni faj-, nyelv- és valláskülönbség nélkül.

Vallás, hit vagy felekezeti különbség egyetlen román állampolgárnak nem lesz hátrányára, ami polgári vagy politikai jogai gyakorlását illeti, kiváltképpen a nyilvános állásokhoz való engedésben, közhivatalokban és méltóságokban vagy a különböző élethivatások és iparágak gyakorlásában.

Nem adatik ki semmi megszorítás, bármely állampolgárral szemben sem, valamely nyelv használatára nézve, akár kereskedelmi vonatkozásban, akár a vallás, sajtó vagy bármifajta közlések tekintetében, akár nyilvános összejöveteleken.

Mindazonáltal a román kormány részéről egy hivatalos nyelv megállapításában kerestetni fog, hogy alkalmas könyvnyebbségek adassanak a másnyelvű román állampolgároknak, használva, nyelvüket akár élőszóval, akár írásban a bíróságok előtt.

9. cikk. A néprajzi, vallási vagy nyelvi kisebbséghez tartozó román állampolgárok ugyanazon bánásmódban s ugyanazon jogi és tényleges biztosítékoknak fognak örvendeni, mint a többi román állampolgár. Nevezetesen egyenlő joguk lesz, hogy saját költségükön jótékonyági, vallásos vagy szociális intézményeket, iskolákat és más nevelőintézeteket létesítsenek, vezessenek, azokra felügyeljenek, saját nyelvük használatának szabad gyakorlatával.

10. cikk. A közoktatásügy tárgyában a román kormány a városokban és kerületekben, ahol a román nyelvtől eltérő román állampolgárok jelentékenyebb számban fordulnak elő, alkalmas könnyítéseket fog adni, hogy a népiskolákban ezen román állampolgárok gyermekei tulajdon nyelvükön tanulhassanak. Ez az intézkedés nem akasztja meg, hogy a román kormány a román nyelv tanítását kötelezővé ne tegye a jelzett iskolákban.

A városokban és kerületekben, ahol jelentékenyebb arányban élnek nem román állampolgárok, akik néprajzi, vallási vagy nyelvi kisebbséghez tartoznak, ezeknek a kisebbségeknek méltányos rész biztosítatik ama összegek élvezetéből és felhasználásából, amelyek a közalapokból, az állam költségvetéséből, községi költségvetésekből vagy máshonnan adhatók nevelési, vallási vagy jótékony célból.

11. cikk. Románia készséggel hozzájárul, hogy a román állam felügyelete alatt az erdélyi székelyek és szászok közösségeinek helyi autonómiát adjon azokban a kérdésekben, amelyek a vallási és iskolai kérdéseket illeti.

12. cikk. Románia hozzájárul ahhoz, hogy amennyiben a jelen szakasz előző pontjainak rendelkezési oly személyeket érintenek, akik faji vallási vagy nyelvi kisebbséghez tartoznak, ezek a rendelkezések nemzetközi érdekű kötelezettségeknek tekintetnek és a Népszövetség garanciája alá helyezettnek. A szövetségtanács többségének hozzájárulása nélkül nem változtatatók meg. A Szövetségtanácsban képviselt szövetséges és társult hatalmak kötelezik magukat arra, hogy nem tagadják meg hozzájárulásukat az említett pontok egyetlen oly

megváltoztatásától sem, amely a Szövetségtanács többségétől megfelelő formában elfogadtatnék. — Románia hozzájárul ahhoz, hogy a Szövetségtanács minden egyes tagjának meg legyen a joga, hogy a Szövetségtanácsot figyelmeztesse ezen rendelkezések valamelyikének bármilyen megsértésére vagy megsértésének veszélyére és hogy a Szövetségtanács oly módon járhasson el és oly utasításokat adhasson, melyek az adott esetben alkalmasoknak és hatékonyaknak találtnak. — Románia azonkívül hozzájárul ahhoz, hogy e cikkekre vonatkozó jogi- vagy ténykérdések feletti véleménykülönbségek esetén, mely a román kormány vagy a szövetséges és társult hatalmak valamelyike közt, mely tagja a Népszövetségnek, keletkeznék, e véleménykülönbség oly vitás esetnek tekintendő, mely a Népszövetségi egyezmény 14. cikkének rendelkezései szerint nemzetközi jellegű. — A román kormány hozzájárul ahhoz, hogy minden ilyen vitás kérdés, ha a másik félkéri, a népszövetség legfőbb bírósága elé terjesztessék. A népszövetség legfőbb bírósága döntése megfélebbezhetlen és ugyanazzal az erővel és érvénnyel bír, mint a szerződés 13. cikke alapján hozott döntés.

A közölt pontokból nyilvánvaló, hogy Románia a magyarság számára a teljes polgári és politikai jogegyenlőséget biztosította. Hivatalt, élethivatást, ipari, kereskedői pályát stb. szabadon választhat minden magyar. A magyar nyelvet szabadon használhatja mindenki. Gondoskodnia kell Romániának arról, hogy a román hivatalos nyelv mellett a magyar nyelv is használható legyen bíróságok, közigazgatási hatóságok előtt stb. A magyarok szabadon alakíthatnak saját költségükön jótékonyági, vallásos vagy szociális intézményeket, iskolákat, nevelő intézeteket. Így tehát szabadon tarthatók fenn kulturegyesületek, kaszinók, népkörök, gazdasági egyletek, menházak stb.

A népoktatás szabadon gyakorolható bármely felekezeti útján, de ettől eltekintve a román állam magyar tananyelvű állami népiskolák felállítására is kötelezettséget vállalt.

Nevelési, vallási vagy jótékonyági intézmények államsegélyben való részesítését is elvállalja Románia. A magyar anyanyelvű intézmények államsegélyben való részesítése méltányos módon eszközölendő, mindenestre a magyarság adóképesége és száma szerinti arányban.

Végül különösen is kötelezi magát Románia, hogy a székelyek és szászok „közösségeinek“ helyi autonómiát ad vallási és iskolai kérdésekben. Ez a kikötés azért különös jelentőségű, mert itt formálisan is biztosítja Románia a terü-

leti autonómiát e két népfajnak. A „közösségek“ alatt nem lehet mást érteni, mint a volt székely székek és a volt Királyföld területét, melyen mindenestre teljes területi autonomia építendő ki a vallási és közoktatási ügyekben a szerződés szövege szerint, de nem mellőzhető a közigazgatási és igazságszolgáltatási autonómia sem mert különösen a tiszta magyar Székelyföld másképen nem igazgatható az új állam érdeke szempontjából.

Az erdélyi magyarok tizparancsolata.

I.

Ne vándorolj ki Erdélyből, sőt ha a mostani viszonyok arra is kényszerítettek volna, hogy ideiglenesen eltávozzál onnan, mihelyt lehet, azonnal térj vissza, mert Erdély csak úgy veszhet el, ha megfogyatkozik benne a magyarság. A hazát nem a hegyek, a völgyek, a folyók és a mezők alkotják, hanem azok, kik benne laknak, a nemzet tagjai, az emberek. Ne feledd azt az igazságot, hogy Erdélyt tőlünk senki sem veheti el, hanem csak magunk veszíthetjük el büneink és tévedéseink következtében.

II.

Légy hű vallásodhoz és egyházadhoz. Öseid hite és Istene szent legyen és tisztelet tárgya előtted, mert erős várunk lesz nekünk erdélyi magyaroknak az Isten és az ő háza, a templom.

III.

Rendületlenül ragaszkodjál magyar anyanyelvedhez. Ne feledd el, hogy nyelvében él a nemzet. A nemzet nyelvének megőrizői és kincsesházai azok a könyvek, melyeket a nemzet nagy költői és tudósai irtak, temploma pedig az iskola. Magad és gyermekeid magyarságának érdekében a könyvért és az iskoláért ne sajnálj soha, semmiféle anyagi áldozatot. Légy hű ősapáid nemes szokásaihoz, hagyományaihoz, meséihez, mondáihoz, zenéjéhez, dalaihoz és művészetéhez, mert azokban él magyarságod legnemesebb alkotóereje, magyar fajodnak lelke.

IV.

Szeresd kivétel nélkül magyar véreidet, mert azok igazi édestestvéreid. Elj velök egyetértésben és szeretetben. Vezetőidet azoknak legderékabbjai és legbecsületesebbjei közül

válaszd, de aztán bizzál bennök, kövesd őket és engedelmeskedjél nekik. Bizalom és fegyelem nélkül nem maradhat fenn semmiféle emberi társadalom. Ne civakodj, ne pártoskodj, mert egyetértés nélkül, mint oldott kéve hull szét szegény, sokat szenvedett magyar nemzeted. Lásd, a buzaszál is egymagában gyenge és törékeny, de kévébe kötve nehezebben szakítható el, mint a kőoszlop.

V.

Ne gyűlöld a veled együtt lakó idegen nemzeteket még akkor sem, ha ellenségeid. Igyekezzél velök, ha csak lehet, békességben élni. Magyar véreid ellen, azonban azoknak szolgálatába a világ semmi kincséért se állj. Nemzetiséged megtartásának legerősebb védőeszköze nem a gyűlölet, amelyet ellenségeid ellen táplálsz kebledben, hanem a nemzetedhez és önmagadhoz való rendíthetetlen hűség.

VI.

Szeresd családodat. Légy jó férj, jó apa, jó feleség, jó anya és jó gyermek. Ne feledd, hogy a nemzet nem más, mint az egyszármazású vagy az egymáshoz simult családok összessége. Ha a család egészséges, erős, becsületes, akkor a nemzet is egészséges, erős és becsületes lesz. A tiszta erkölcsű család alkotja azt az alapját az államnak, amelynek megromlása után még a hajdan annyira híres és hatalmas Róma is ledőlt és rabigába görnyedt.

VII.

Makacsul ragaszkodjál a birtokodban levő házhoz és földhöz, bármilyen kicsiny is legyen az. Idegen nemzetből valónak el ne add semmi áron és semmi körülmények között sem házat, sem földedet, mert ne feledd, hogy kié a föld, azé az ország.

VIII.

Tanulj és folytass hasznos mesterséget, ipart és kereskedést, mert ezek nélkül a nemzet nem lehet vagyonos és nem tehet jólétre szert. Ha az ipar és kereskedelem idegenek kezébe kerül, akkor még saját házában és saját földeden is idegenek szolgája leszel. Szorgalom és kitartó munka nélkül nincs sem egyéni, sem nemzeti önállóság és szabadság.

IX.

Légy becsületes nemcsak magánéletedben, hanem a közdolgozatokhoz és minden cselekedetedben is. Közéleti dolгодban, legyen az akár községed, akár egyházad, vármegyéd, vagy hazád ügyeivel kapcsolatos, Amerika nagy államférfiának, a villámhárító feltalálójának, Franklin Benjáminnak azt a bölcs mondását kövesd, amely azt tanítja, hogy a legjobb politika a becsületes politika!

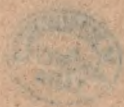
X.

Légy lelkesben, szavaidban és tetteidben igaz, önzetlen, őszinte és egyenes, mert ez az igaz magyar jellem. Ne csak a másét ne kívánd, hanem a közvagyonra is olyan érintetlen szentségnek tekintsd, amelyet nemcsak nem szabad csorbítanod, hanem munkás hozzájárulásoddal éppen úgy tartozol növelni, mint saját magánvagyonodat, mert a közvagyon egyszer mind a tied is. Ne feledd egy pillanatra sem, hogy hazád, Erdély, csak úgy maradhat magyar, bárkié is legyen benne a hatalom, ha nemcsak a benne lakó egyes magyarok, hanem magyar községei, városai is virágzó és gazdagok lesznek.

OSZK

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

1971 JUL 29

